

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์เพื่อเสริมทักษะเรื่องฟอนซอปันฝ้าย  
โดยวิธีการสอนแบบทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์

Development of a Thai Dance Learning Management Model to Enhance  
the Skills of Fon Sor Pan Fai by Harrow's Teaching Skill Practice

ณัฐพัชร มหายศนันท์<sup>1</sup> และปรุฬห์จักร อัครารัตมสกุล<sup>2</sup>

Nuttapat Mahayosanan and Paroonjuk Akkararatsakul

**บทคัดย่อ**

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ก่อนและหลังเรียน เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ นาฏศิลป์ เพื่อเสริมสร้างทักษะนาฏศิลป์เรื่องฟอนซอปันฝ้ายโดยวิธีการสอนแบบทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนลับแลศรีวิทยา จำนวน 20 คน ใช้เทคนิค เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ นาฏศิลป์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทักษะทางด้านนาฏศิลป์ แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบ ที่

ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ นาฏศิลป์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทักษะ ทางด้านนาฏศิลป์โดยวิธีการสอนแบบทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ มีขั้นตอนทั้งสิ้นจำนวน 5 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 ขั้นการเลียนแบบ ขั้นที่ 2 ขั้นการลงมือกระทำตามคำสั่ง ขั้นที่ 3 ขั้นการกระทำอย่างถูกต้อง สมบูรณ์ ขั้นที่ 4 ขั้นการแสดงออก และขั้นที่ 5 ขั้นการกระทำอย่างเป็นธรรมชาติ และจัดเป็นหน่วย การเรียนรู้ 3 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 ประวัติการแสดงฟอนซอปันฝ้าย ใช้เวลาเรียน 2 ชั่วโมง หน่วย ที่ 2 เรื่องนาฏยศัพท์ ภาษานาฏศิลป์ ราตีบท เบื้องต้น ใช้เวลาเรียน 4 ชั่วโมง หน่วยที่ 3 เรื่องท่ารำ การแสดงชุดฟอนซอปันฝ้าย ใช้เวลาเรียน 8 ชั่วโมง รวมเวลาใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 14 ชั่วโมงมีประสิทธิภาพระหว่างเรียน/หลังเรียนเท่ากับ 83.16/83.00 ซึ่งสูงกว่าร้อยละ 80/80 และมี ผลการเรียนรู้ก่อนและหลังได้เรียนรู้รูปแบบกิจกรรมนาฏศิลป์เพื่อเสริมสร้างทักษะนาฏศิลป์เรื่อง ฟอนซอปันฝ้ายโดยวิธีการสอนแบบทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 โดยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการ เรียนรู้ นาฏศิลป์อยู่ในระดับพึงพอใจมาก

**คำสำคัญ:** การจัดการเรียนรู้ นาฏศิลป์ วิธีการสอนแบบทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์

<sup>1</sup> อาจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ อีเมล nuttapat.mah@live.ur.ac.th

Lecturer, The Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University. Email: nuttapat.mah@live.ur.ac.th

<sup>2</sup> อาจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ อีเมล Bird.paroon@gmail.com

Lecturer, The Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University. Email: Bird.paroon@gmail.com

### Abstract

The purpose of this research were to develop the model and compare the learning achievement before and after learning. to measure the students' satisfaction with the form of learning management in the Thai dance arts "Fon sor pan fai" through the method of teaching skills in the practice of Harrow, the sample consisted of 20 junior high school students from Lablae Sri Pittaya by using specific selection techniques. The research method were achievement test, satisfaction questionnaire and analysis of data. The statistics used is percentage, average, standard deviation, and test.

The result of the research shows that the learning management model and the test of achievement in the performing arts by Harrow's teaching methods with 5 steps, including first of all Imitation, second Implementation of the instruction, next practice correctly complete, then expression and finally act naturally. and organized into 3 units of study, which are: Chapter 1 performing history, takes 2 hours to study, Chapter 2 drama, takes 4 hours to study, Chapter 3 practice with music, takes 8 hours to learn. total time was about 14 hours. the efficiency during study / after study was 83.16 /83.00, which was higher than 80/80 percent and there was a learning result before and after learning styles " Fon sor pan fai" dance activities to enhance the dancing skills by using the Harrow method was significantly different at the 0.05 level. after learning, it was higher than before and students' satisfaction with the dance management learning style was at a high level.

**Keywords:** Thai Dance Learning Management, Harrow's Teaching Skill Practice

### ความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้มีหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นพลเมืองดีของชาติการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพเพื่อการศึกษาต่อในขณะเดียวกันยังเปิดโอกาสให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งเป็นหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบันของชุมชนและสังคมทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพจริงของแต่ละสถานศึกษา (หทัยทิพย์ สมทอง, 2557: 2) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 บัญญัติว่า “ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทยรู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนร่วมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จัก

ทั้งตนเองมีความริเริ่มสร้างสรรค์ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง” (พรชชาติริ บุญคุ้ม, 2558: 1) ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นี้จัดทำขึ้นสำหรับท้องถิ่นและสถานศึกษาได้นำไปใช้ในรอบทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557: 5) และสถานศึกษาทุกแห่งทั่วประเทศต้องนำมาเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของตนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบนาฏศิลป์ แสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ใช้ศัพท์เบื้องต้นทางนาฏศิลป์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่านาฏศิลป์ถ่ายทอดความรู้สึกความคิดอย่างอิสระ สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ ประยุกต์ใช้นาฏศิลป์ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์กับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: 1) มาตรฐานสาระนาฏศิลป์เน้นให้ผู้เรียนเข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิจัยคุณค่าทางนาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล (ฉวีวรรณ ตาลสุก, 2556: 3) กล่าวว่า ประเภทของศิลปะ กลุ่มงานศิลปะการแสดง (Performance Arts) นาฏศิลป์เป็นผลงานที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อตอบสนองในสิ่งที่เห็นว่าดีงามมีความสุข มีความบันเทิง คุณค่าของนาฏศิลป์สามารถนำไปสู่ความรู้สึกนึกคิด จิตใจ ส่งผลให้เกิดพลังในการดำเนินชีวิต การแสดงนาฏศิลป์จึงมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อนำคุณค่าทางสุนทรียศิลป์มาปรุงแต่งชีวิตให้สมบูรณ์ขึ้น มีการศึกษาประวัติความเป็นมา พัฒนาการ เนื้อหาสาระของนาฏศิลป์ เรียนรู้นาฏศิลป์ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของมนุษยชาติเพื่อปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยทางศิลปะ ส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาติให้คงอยู่สืบไป อีกทั้งเป็นการฝึกการทำงานร่วมกับคนอื่น กล้าแสดงออก สามารถนำความรู้ไปใช้ประกอบอาชีพ หรือเพื่อศึกษาต่อตามความถนัดของแต่ละบุคคล

จากการลงพื้นที่สำรวจความต้องการของสถานศึกษาในเขตอำเภอลับแลด้านการแสดงพื้นบ้านเพื่อสืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ผลการสำรวจพบว่ามีความต้องการด้านการแสดงที่มาจากวิถีความเป็นอยู่ของชาวอำเภอลับแล ผู้วิจัยจึงได้นำชุดการแสดง ฟ้อนซอบันฝ้ายที่สะท้อนความเป็นกระบวนการทอผ้าในวิถีความเป็นอยู่ของคนในอำเภอลับแลที่ไม่ได้รับความนิยมและกำลังจะหายไปจากชุมชน ผู้วิจัยจึงได้จัดทำการแสดงพื้นบ้านชุดฟ้อนซอบันฝ้ายในรูปแบบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งจะสามารถนำไปถ่ายทอดเพื่อการสืบสานให้เยาวชนในอำเภอลับแลได้รับรู้รับทราบเกิดความเข้าใจซาบซึ้งในบ้านเกิดของตนเองรวมทั้งเป็นการสืบทอดทางวัฒนธรรมให้คงอยู่คู่กับชุมชนต่อไป

### วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อออกแบบและพัฒนาและหาประสิทธิภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์เพื่อเสริมสร้างทักษะนาฏศิลป์เรื่องฟอนซอนฝ่ายโดยวิธีการสอนแบบทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ทักษะทางด้านนาฏศิลป์ก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์เพื่อเสริมสร้างทักษะนาฏศิลป์เรื่องฟอนซอนฝ่ายโดยวิธีการสอนแบบทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์
3. เพื่อวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์เพื่อเสริมสร้างทักษะนาฏศิลป์เรื่องฟอนซอนฝ่ายโดยวิธีการสอนแบบทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์

### แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

#### รูปแบบการจัดการเรียนรู้

ศศิมินตรา บุญรักษา (2557: 48) ได้ให้ความหมายว่ารูปแบบหมายถึงกรอบแนวคิดทางด้านหลักการวิธีการหลักเกณฑ์ต่างๆของระบบ ที่สามารถยึดเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามที่กำหนดไว้ การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบว่าประกอบด้วยอะไรจำนวนเท่าใด มีโครงสร้างและความสัมพันธ์กันอย่างไรขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ปัจจัยหรือตัวแปรต่างๆที่กำลังศึกษาซึ่งจะออกแบบตามแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยและหลักการพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบนั้นนั้นเป็นหลักส่วนประกอบการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบ

รัตนะ บัวสน (2552: 124) ได้กล่าวเอาไว้ว่ารูปแบบสามารถจำแนกได้ออกเป็น 3 ความหมายดังนี้

1. แผนภาพหรือภาพร่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ยังไม่สมบูรณ์เหมือนของจริงมักจะเรียกในภาษาไทยว่าโมเดล ได้แก่ โมเดลบ้าน โมเดลรถยนต์ โมเดลเสื้อผ้า เป็นต้น
2. แบบแผนความสัมพันธ์ของตัวแปร
3. แผนภาพที่แสดงถึงองค์ประกอบการทำงานของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง บางทีเรียกกันว่าภาพย่อส่วนของทฤษฎีหรือแนวคิดเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น รูปแบบการบริหาร รูปแบบการสอน เป็นต้น

รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ (Harrow) หมายถึง ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนของชุดกิจกรรมนาฏศิลป์เพื่อเสริมสร้างทักษะนาฏศิลป์เรื่อง ฟอนซอนฝ่าย โดยนำทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ (Harrow) มาประยุกต์ใช้ในการจัดการรูปแบบการเรียนการสอนเนื่องจากทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เน้นการพัฒนาทักษะพิสัยประกอบด้วย 5 ขั้นตอนต่อไปนี้

- ขั้นที่ 1 ขั้นการเลียนแบบ
- ขั้นที่ 2 ขั้นการลงมือการกระทำตามคำสั่ง
- ขั้นที่ 3 ขั้นการกระทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์
- ขั้นที่ 4 ขั้นการแสดงออก
- ขั้นที่ 5 ขั้นการกระทำอย่างเป็นธรรมชาติ

สรุปได้ว่า รูปแบบหมายถึง แบบแผนในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีระบบ ระเบียบหรือกระบวนการที่นำไปเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สู่จุดมุ่งหวังได้

### การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

ทิตนา แคมมณี (2545: 48) ได้ใช้แนวคิดของการจัดเป็นระบบซึ่งในการเสนอรูปแบบการสอนพอสรุปได้เป็นขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายการพัฒนารูปแบบการสอนให้ชัดเจน
2. ศึกษาหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดองค์ประกอบและเห็นแนวทางในการจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบการสอน
3. ศึกษาเอกสารการณ์และเหตุการณ์ ที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยในการค้นหาคำประกอบที่สำคัญที่จะช่วยให้รูปแบบมีประสิทธิภาพ เมื่อนำไปใช้จริง ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ต้องนำมาพิจารณาในการจัดองค์ประกอบต่าง ๆ และจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทั้งหลาย การนำข้อมูลจากความจริงมาใช้ในการสร้างรูปแบบจะช่วยจัดหรือป้องกันปัญหาซึ่งจะทำให้รูปแบบนั้นขาดประสิทธิภาพ
4. กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ ได้แก่การพิจารณาว่ามีอะไรบ้างที่จะช่วยให้เป้าหมายที่มุ่งหมายที่ตั้งไว้บรรลุผลสำเร็จ
5. นำองค์ประกอบต่าง ๆ มาจัดเป็นหมวดหมู่เพื่อความสะดวกในการคิดและดำเนินการในขั้นต่อไป
6. จัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ โดยพิจารณาว่าองค์ประกอบใดเป็นเหตุและเป็นผลขึ้นต่อกันในลักษณะใด สิ่งใดควรมาก่อนและหลัง
7. สร้างความสำคัญขององค์ประกอบต่างโดยแสดงให้เห็นถึงทั้งจำลองขององค์ประกอบ
8. ทดลองใช้รูปแบบเพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้น
9. ประเมินผลโดยศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการทดลองใช้รูปแบบว่าผลที่เกิดขึ้นใกล้เคียงกับเป้าหมายที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด
10. ปรับปรุงรูปแบบโดยนำผลที่ได้จากการทดลองมาปรับปรุงรูปแบบให้ดีขึ้นจะเห็นได้ว่าการพัฒนารูปแบบโดยใช้แนวคิดของการจัดระบบนี้เป็นแนวคิดที่ชัดเจนเข้าใจง่ายทำให้สะดวกต่อการที่จะนำไปสู่การปฏิบัติจริง

ศศิมินตรา บุญรักษา (2557: 51-52) ได้กล่าวไว้ว่าจะสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อนเป็นรูปแบบสมมุติฐาน โดยการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีแนวคิดรูปแบบ และผลการศึกษาหรือวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งจะช่วยให้เราสามารถกำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ภายในรูปแบบ รวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ หรือตัวแปรเหล่านั้น หรือลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบของการพัฒนารูปแบบนั้นจะต้องใช้หลักของเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญ และการศึกษาค้นคว้ามากจะเป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนารูปแบบอย่างยิ่ง ผู้วิจัยอาจคิดโครงสร้างของรูปแบบขึ้นมาก่อนและปรับปรุงโดยอาศัยข้อสังเกตจากการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวความคิด รูปแบบหรือผลการทดลองที่เกี่ยวข้อง หรือทำการศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรแต่ละตัวแล้วคัดเลือกองค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรที่สำคัญ ประกอบกันขึ้นเป็นโครงสร้างของรูปแบบก็ได้

อาจกล่าวได้ว่าการพัฒนารูปแบบนั้นมีความสำคัญและสามารถทำได้หลากหลายวิธีตามแนวคิดทฤษฎีที่สอดคล้องกับวิธีการซึ่งจะสอดคล้องกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ทางศิลปเพื่อเสริมสร้างทักษะนาฏศิลป์เรื่องฟ้อนซอปิ่นฝ่ายโดยวิธีการสอนแบบทักษะปฏิบัติของשרีร์

### วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาและหาประสิทธิภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์เพื่อเสริมสร้างทักษะนาฏศิลป์เรื่องฟอนซอนป่นฝ้ายโดยวิธีการสอนแบบทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ ในครั้งนี้ได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยรูปแบบการทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว (One group post test design) ทดสอบระหว่างและหลังการทดลองผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการศึกษาค้นคว้าโดยเสนอตามลำดับดังนี้

#### ขอบเขตการวิจัย

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

นักเรียนโรงเรียนลับแลพิทยาคมระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 120 คน

กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบชุดกิจกรรมนาฏศิลป์เพื่อเสริมสร้างทักษะนาฏศิลป์เรื่องฟอนซอนป่นฝ้าย ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงด้วยความสมัครใจจากจำนวน 120 คน รับจำนวน 20 คน

#### เครื่องมือการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยได้ดำเนินไปอย่างมีคุณภาพสมบูรณ์จึงได้ออกแบบสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัยประกอบด้วยดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์เพื่อเสริมสร้างทักษะนาฏศิลป์เรื่องฟอนซอนป่นฝ้าย โดยวิธีการสอนแบบทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ Harrow มืองค์ประกอบ 2 ส่วน คือ คู่มือครูและเนื้อหาของชุดกิจกรรม
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทักษะนาฏศิลป์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์เพื่อเสริมสร้างทักษะนาฏศิลป์เรื่องฟอนซอนป่นฝ้ายโดยวิธีการสอนแบบทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ ก่อนเรียนและหลังเรียน
3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์เพื่อเสริมสร้างทักษะนาฏศิลป์เรื่องฟอนซอนป่นฝ้ายโดยวิธีการสอนแบบทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์

#### การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยต่อทำรำจากปราชญ์ชาวบ้านในการแสดงชุดฟอนซอนป่นฝ้าย เพื่อเรียนรู้ทำรำพื้นบ้าน

ขั้นตอนที่ 2 เนื่องจากทำรำเป็นทำรำพื้นบ้าน จึงทำให้การถ่ายทอดทำรำเป็นเรื่องยาก เพราะกลุ่มเป้าหมายยังไม่มีทักษะทางด้านการเลียนแบบและทักษะทางด้านนาฏศิลป์ที่มากพอ ผู้วิจัยจึงนำทำรำมาปรับให้เกิดความสมบูรณ์และถูกต้องตามหลักนาฏศิลป์ เพื่อให้ถ่ายทอดทำรำให้กับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยจัดทำชุดกิจกรรมในรูปแบบ DVD และเอกสารประกอบแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบคุณภาพ เพื่อใช้เป็นสื่อการสอนให้กับกลุ่มเป้าหมาย และใช้ในการทบทวนหลังจากการอบรมเสร็จสิ้นรวมทั้งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์เพื่อเสริมสร้างทักษะนาฏศิลป์

เรื่องฟ้อนซอป่นฝ่ายโดยวิธีการสอนแบบทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เพื่อมอบให้กับโรงเรียนเครือข่ายในเขตอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

ขั้นตอนที่ 4 จัดอบรมโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์เพื่อเสริมสร้างทักษะนาฏศิลป์เรื่องฟ้อนซอป่นฝ่ายโดยวิธีการสอนแบบทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ ในรูปแบบ DVD และเอกสารประกอบการอบรม หลังเสร็จสิ้นทำการประเมินทักษะทางด้านนาฏศิลป์จากแบบประเมิน

ขั้นตอนที่ 5 จัดแสดงผลสัมฤทธิ์ การฟ้อนซอป่นฝ่ายเต็มรูปแบบ (แต่งตัว แต่งหน้า ทำผม) เพื่อประเมินผลการเรียนรู้เต็มรูปแบบจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์เพื่อเสริมสร้างทักษะนาฏศิลป์เรื่องฟ้อนซอป่นฝ่ายโดยวิธีการสอนแบบทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์

#### การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์เพื่อเสริมสร้างทักษะนาฏศิลป์เรื่องฟ้อนซอป่นฝ่ายโดยวิธีการสอนแบบทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนลับแลศรีพิทยางาม 20 คน ดังนี้

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้จากค่าคะแนนก่อนและหลังเรียน

T-Tast

3. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้

#### สรุปผลการวิจัย

นวัตกรรมสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ คือ รูปแบบกิจกรรมนาฏศิลป์เพื่อเสริมสร้างทักษะนาฏศิลป์เรื่องฟ้อนซอป่นฝ่ายโดยวิธีการสอนแบบทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์

1. ผลการพัฒนาารูปแบบกิจกรรมนาฏศิลป์เพื่อเสริมสร้างทักษะนาฏศิลป์เรื่องฟ้อนซอป่นฝ่ายโดยวิธีการสอนแบบทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ ขั้นที่ 1 ขั้นการเลียนแบบ ขั้นที่ 2 ขั้นการลงมือกระทำตามคำสั่ง ขั้นที่ 3 ขั้นการกระทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์ ขั้นที่ 4 ขั้นการแสดงออก และขั้นที่ 5 ขั้นการกระทำอย่างเป็นธรรมชาติ และจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ 3 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 ประวัติการแสดงฟ้อนซอป่นฝ่าย ใช้เวลาเรียน 2 ชั่วโมง หน่วยที่ 2 เรื่องนาฏยศัพท์ ภาษานาฏศิลป์ ราศัพท์ เบื้องต้น ใช้เวลาเรียน 4 ชั่วโมง หน่วยที่ 3 เรื่องท่ารำการแสดงชุดฟ้อนซอป่นฝ่ายใช้เวลาเรียน 8 ชั่วโมง รวมเวลาใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 14 ชั่วโมง เป็นชุดกิจกรรมที่มีคุณภาพโดยมีค่าเท่ากับ 4.8

2. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพรูปแบบกิจกรรมนาฏศิลป์เพื่อเสริมสร้างทักษะนาฏศิลป์เรื่องฟ้อนซอป่นฝ่ายโดยวิธีการสอนแบบทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ พบว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพระหว่างเรียน/หลังเรียนเท่ากับ 83.16/83.00 ซึ่งสูงกว่าร้อยละ 80/80 และมีผลการเรียนก่อนและหลังได้เรียนรู้รูปแบบกิจกรรมนาฏศิลป์เพื่อเสริมสร้างทักษะนาฏศิลป์เรื่องฟ้อนซอป่นฝ่ายโดยวิธีการสอนแบบทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบกิจกรรมนาฏศิลป์เพื่อเสริมสร้างทักษะนาฏศิลป์เรื่องฟ้อนซอป่นฝ่ายโดยวิธีการสอนแบบทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $r = 3.89$ ,  $SD = 0.81$ ) เมื่อพิจารณา

เป็นรายชื่อ พบว่าข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุดเรียงตามระดับความพึงพอใจโดยข้อที่ได้คะแนนระดับความพึงพอใจสูงสุดคือคะแนน 4 ได้แก่ ข้อที่ 1 2 6 7 11 13 14 17 18 ระดับความพึงพอใจคะแนน 3.95 ได้แก่ ข้อที่ 8 12 ระดับความพึงพอใจที่คะแนน 3.85 ได้แก่ ข้อที่ 10 16 20 ระดับความพึงพอใจคะแนน 3.7 ได้แก่ ข้อที่ 3 ระดับความพึงพอใจที่คะแนน 3.66 ได้แก่ข้อที่ 9 และระดับความพึงพอใจที่ 3.65 ได้แก่ข้อที่ 15 19 ความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบกิจกรรมนาฏศิลป์เพื่อเสริมสร้างทักษะนาฏศิลป์เรื่องฟ้อนซอปันผ้ายโดยวิธีการสอนแบบทักษะปฏิบัติของแอริโรว์ พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบกิจกรรมนาฏศิลป์เพื่อเสริมสร้างทักษะนาฏศิลป์เรื่องฟ้อนซอปันผ้ายโดยวิธีการสอนแบบทักษะปฏิบัติของแอริโรว์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับพึงพอใจมากคะแนนซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

### อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการออกแบบและสร้างรูปแบบกิจกรรมนาฏศิลป์เพื่อเสริมสร้างทักษะนาฏศิลป์เรื่องฟ้อนซอปันผ้ายโดยวิธีการสอนแบบทักษะปฏิบัติของแอริโรว์ ตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ได้กำหนดไว้สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. รูปแบบกิจกรรมนาฏศิลป์เพื่อเสริมสร้างทักษะนาฏศิลป์เรื่องฟ้อนซอปันผ้ายโดยวิธีการสอนแบบทักษะปฏิบัติของแอริโรว์ ขึ้นมีจำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ หน่วยที่ 1 ประวัติการแสดงฟ้อนซอปันผ้าย ใช้เวลาเรียน 2 ชั่วโมง หน่วยที่ 2 เรื่องนาฏยศัพท์ ภาษานาฏศิลป์ ราตัทธ เบื้องต้น ใช้เวลาเรียน 4 ชั่วโมง หน่วยที่ 3 เรื่องท่ารำการแสดงชุดฟ้อนซอปันผ้ายใช้เวลาเรียน 8 ชั่วโมง รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีขั้นตอนโดยให้นักเรียนเรียนรู้ภาพรวมแล้วจึงศึกษารายละเอียดปลีกย่อยและเรียงลำดับจากเรื่องง่ายไปหายากการจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยครูอธิบายและยกตัวอย่างประกอบให้นักเรียนทำกิจกรรมเป็นรายบุคคลเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถฝึกปฏิบัติจริง

ดังนั้น เห็นได้ว่ารูปแบบกิจกรรมนาฏศิลป์เพื่อเสริมสร้างทักษะนาฏศิลป์เรื่องฟ้อนซอปันผ้ายโดยวิธีการสอนแบบทักษะปฏิบัติของแอริโรว์ สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแอริโรว์ ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัย หลักการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบนี้ จะช่วยพัฒนาทักษะปฏิบัติ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจจนนำไปสู่การปฏิบัติจริงได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับทศนา ขมมณี (2555: 37-38) ที่กล่าวถึงรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของแอริโรว์ ไว้ว่า การพัฒนาทักษะปฏิบัติตามลำดับขั้นตอนที่ซับซ้อนน้อยไปสู่ซับซ้อนมาก 5 ขั้นตอนดังนี้ 1) ขั้นการเลียนแบบ ผู้เรียนสังเกตการกระทำที่ต้องการให้ทำได้ รับรู้สังเกตเห็นว่ามีขั้นตอนอะไรบ้างแม้จะไม่ละเอียดครบถ้วน 2) ขั้นการลงมือทำตามคำสั่ง ทำตามโดยไม่มีแบบให้เห็น ทำให้ได้ประสบการณ์ในการลงมือทำ อาจค้นพบปัญหาต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้เกิดการเรียนรู้และการกระทำให้ถูกต้องขึ้น 3) ขั้นการกระทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์ ผู้เรียนจะต้องฝึกฝนจนทำได้ถูกต้องสมบูรณ์ โดยไม่จำเป็นต้องมีต้นแบบหรือคำสั่ง ทำได้อย่างถูกต้องแม่นยำตรงพอตีสมบูรณ์แบบ 4) ขั้นการแสดงออกผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกฝนมากขึ้นจนกระทั่งสามารถทำสิ่งนั้นได้ถูกต้องสมบูรณ์แบบอย่างคล่องแคล่วรวดเร็ว ราบรื่น และความมั่นใจ 5) ขั้นการกระทำอย่างเป็นธรรมชาติทำอย่างสบาย ๆ อัตโนมัตินี้ ไม่ต้องใช้ความพยายามเป็นพิเศษ จึงต้องอาศัยการปฏิบัติบ่อย ๆ

ในสถานการณ์ที่หลากหลายจนชำนาญและให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านทักษะการปฏิบัติอย่างถูกต้อง สมบูรณ์แสดงออกและกระทำอย่างเป็นธรรมชาติ

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบกิจกรรมนาฏศิลป์เพื่อเสริมสร้างทักษะนาฏศิลป์เรื่องฟอนซอปัน ฝ่ายโดยวิธีการสอนแบบทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ พบว่านักเรียนทำแบบทดสอบด้วยรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนเรียน/หลังเรียนเท่ากับ 83.16/83.00 ซึ่งมีคะแนนสูงกว่าสมมติฐานการวิจัยในข้อ 1 ที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ระหว่างเรียนและหลังเรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 แสดงว่ารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนสอดคล้องกับการศึกษาของปัทมา จารรัตน์ วิบูลย์ (2552: 73) ซึ่งได้พัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ ช่วยสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะและเทคโนโลยี เรื่องการเลี้ยงสัตว์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนนาคประสิทธิ์ จังหวัดนครปฐม สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะและเทคโนโลยี เรื่องการเลี้ยงสัตว์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนนาคประสิทธิ์ จังหวัดนครปฐม เท่ากับ 82.56/84.73 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับการศึกษาของ ประพิศ ทรงวิชา (2553: 104-105) ซึ่งได้พัฒนาชุดการเรียนการสอนโดยบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและสรุปผลการวิจัยประสิทธิภาพของชุดการเรียนการสอน ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 87.42/86.91 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 รวมทั้งสอดคล้องกับ งานวิจัยของพิทวรรณ เกิดสมนึก (2554: 172) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย แบบ PSQ4R สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.61/81.80 ทั้งนี้เนื้อหา มาจากรูปแบบการสอนตามรูปแบบ PSQ4R ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าและลงมือปฏิบัติ ด้วยตนเองมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมกันหาข้อสรุปที่สมเหตุสมผลจากประเด็นปัญหาและสร้าง องค์ความรู้ด้วยตนเอง ครูใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนทำกิจกรรมเสริมแรงจูงใจจากการชมเชยผู้เรียน กล้าแสดงออกกล้าแสดงความคิดเห็น มีความเชื่อมั่นในตนเองฝึกทักษะการคิด ครูเสริมเติมเต็มในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้นำเครื่องมือในการทำวิจัยเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความ ถูกต้องเหมาะสม ความสอดคล้องของรูปแบบกิจกรรมนาฏศิลป์เพื่อเสริมสร้างทักษะนาฏศิลป์เรื่องฟอน ซอปันฝ่ายโดยวิธีการสอนแบบทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ เพื่อเสริมสร้างทักษะนาฏศิลป์มีคุณภาพและ ประสิทธิภาพเหมาะสม

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อรูปแบบกิจกรรมนาฏศิลป์เพื่อเสริมสร้างทักษะ นาฏศิลป์เรื่องฟอนซอปันฝ่ายโดยวิธีการสอนแบบทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ พบว่าโดยภาพรวมนักเรียนมี ความพึงพอใจต่อรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมาก ( $r = 3.89$ ,  $SD = 0.81$ ) เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่าข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุดเรียงตามระดับความพึงพอใจโดยข้อที่ได้คะแนนระดับ ความพึงพอใจสูงสุดคือคะแนน 4 ได้แก่ ข้อที่ 1 2 6 7 11 13 14 17 18 ระดับความพึงพอใจคะแนน 3.95 ได้แก่ ข้อที่ 8 12 ระดับความพึงพอใจที่คะแนน 3.85 ได้แก่ ข้อที่ 10 16 20 ระดับความพึงพอใจ คะแนน 3.7 ได้แก่ ข้อที่ 3 ระดับความพึงพอใจที่คะแนน 3.66 ได้แก่ ข้อที่ 9 และระดับความพึงพอใจ ที่ 3.65 ได้แก่ ข้อที่ 15 19 ความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบกิจกรรมพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อ การใช้รูปแบบกิจกรรมนาฏศิลป์เพื่อเสริมสร้างทักษะนาฏศิลป์เรื่องฟอนซอปันฝ่ายโดยวิธีการสอนแบบ ทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ซึ่งสอดคล้องกับ

การศึกษาของสหัส พรหมเกษ (2547: 83-84) ที่ได้พัฒนาสื่อวีดิทัศน์วิชาการปลูกพืชเรื่องการปลูกสับปะรดโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภายหลังการทดลองพบข้อสรุปที่เป็นไปตามสมมติฐาน คือ นักเรียนมีความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์วิชาการปลูกพืชเรื่องการปลูกสับปะรดโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับการศึกษาของเยาวพร สระทองแจ้ง (2550: 60) ซึ่งได้พัฒนาสื่อวีดิทัศน์เรื่องการควบคุมกำจัดศัตรูพืชโดยชีววิธีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหัวท้นบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษสุพรรณบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์เรื่องการควบคุมกำจัดศัตรูพืชโดยชีววิธี อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ 4.42 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

### ข้อเสนอแนะ

#### ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การสอนโดยใช้รูปแบบกิจกรรมนาฏศิลป์เพื่อเสริมสร้างทักษะนาฏศิลป์เรื่องฟ้อนซอป๋นฝ่าย โดยวิธีการสอนแบบทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ ครูผู้สอนควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล นักเรียนจะได้เรียนรู้ได้ตามความถนัดและศักยภาพ

2. การใช้รูปแบบกิจกรรมนาฏศิลป์เพื่อเสริมสร้างทักษะนาฏศิลป์เรื่องฟ้อนซอป๋นฝ่าย โดยวิธีการสอนแบบทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ ครูผู้สอนควรศึกษาขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมให้เข้าใจ มีการวางแผนกำหนดกิจกรรมการฝึกไว้ให้ชัดเจนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

#### ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจัดทำรูปแบบกิจกรรมสำหรับการเรียนการสอนนาฏศิลป์ในการแสดงชุดอื่น ๆ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีความง่ายมากขึ้นรวมทั้งเป็นระบบมากขึ้น

2. ควรจัดอบรมการใช้ชุดกิจกรรมหรือกิจกรรมอื่น ๆ ทางด้านนาฏศิลป์ให้มากยิ่งขึ้น

### เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2521*. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง. การศึกษามหาบัณฑิต(หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ฉวีวรรณ ตาลสุก. (2556). *การพัฒนาหลักสูตรนาฏศิลป์สร้างสรรค์ตามแนวทางการจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิศนา ขัมมณี. (2545). *รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย*. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- ทิศนา ขัมมณี. (2555). *ศาสตร์การสอน:องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประพิศ ทรวงวิชา. (2553). *การพัฒนาชุดการเรียนการสอนโดยบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี หน่วยการเรียนรู้ การปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- ปัทมา จารุรัตน์วิบูลย์. (2552). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้เทคโนโลยี เรื่องการเลี้ยงสัตว์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนนาครประสิทธิ์ จังหวัดนครปฐม (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พรรษาศิริ บุญคุ้ม. (2558). การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาภาษาอังกฤษบูรณาการ : สื่อนานาฏยนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). อุดรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- พัทวรรณ เกิดสมนึก. (2554). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบ PSQ4R สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เยาวพร สระทองแจ้ง. (2550). การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เรื่องการควบคุมกำจัดศัตรูพืชโดยชีววิธีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหัวทอนบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รัตนะ บัวสนธิ์. (2552). การวิจัยและพัฒนาวัตกรรมการศึกษา. กรุงเทพฯ: คำสมัย.
- ศศิมินตรา บุญรักษา. (2557). รูปแบบการจัดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ เรื่องสัตว์เลี้ยงแสนรู้ (The Wonderful Pets) โดยวิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองน้ำรด (พหุมาประชาสงเคราะห์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 1 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). อุดรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- สหัส พรหมเกษ. (2547). การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ วิชาการปลูกพืชสมุนไพร เรื่องการปลูกสับปะรดโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- หทัยทิพย์ สมทอง. (2557). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง การขยายพันธุ์พืชแบบไม่อาศัยเพศ (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). อุดรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.